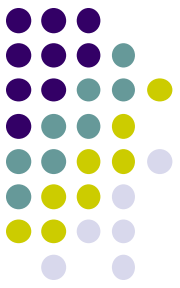

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

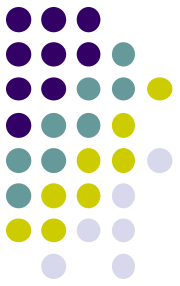
ชุมชนอภิวัดน์

คุณค่าประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมชุมชน

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภการ สิริไพศาล

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

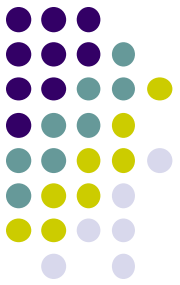
อภิวัดน์ ➡ ความเจริญงอกงาม

ชุมชนอภิวัดน์ ➡ ชุมชนที่มีความเจริญก้าวหน้า

ความก้าวหน้า ➡ ความเปลี่ยนแปลง/พัฒนาในทางที่ดีขึ้น

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

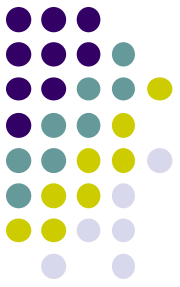
ชุมชน

- หน่วยย่อยทางสังคมของมนุษย์
- ที่อยู่อาศัยรวมกันของมนุษย์ในระดับเล็ก
- หมู่ชน, กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ประเทศ

แคว้น/มลรัฐ/รัฐ/ภาค/มณฑล/จังหวัด

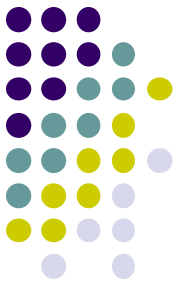
เมือง/อำเภอ/เขต

ชุมชน/ตำบล/หมู่บ้าน

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

“ชุมชน” ในประวัติศาสตร์

โลกตะวันตก → ระบบศักดินาสวามิภักดิ์ (ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้ากับข้า)

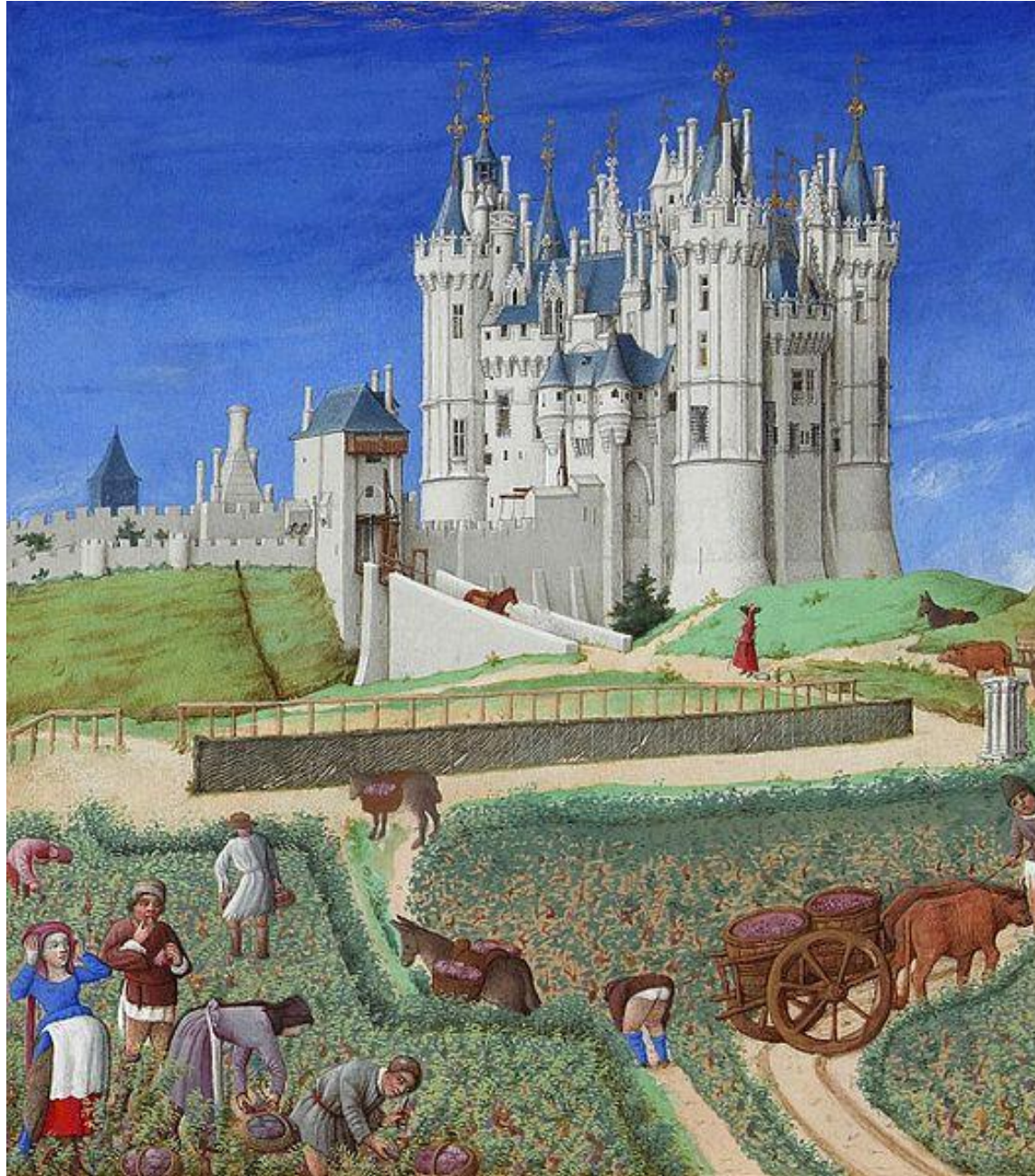
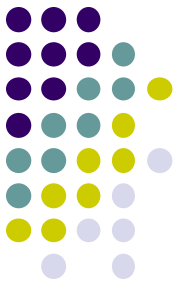
โลกตะวันออก → ไทย (ไพร่/ทาส → ระบบช่วย,แรงงาน)

จีน (พันธกรณีในการจ่ายภาษี/แรงงาน)

ชุมชนมีการยุบเลิกเปลี่ยนแปลง ถูกทิ้งร้างได้ เพราะคนถูกกวาดต้อนไป
สงครามในยุคเก่าคือสงครามเพื่อแย่งชิงเมือง/พื้นที่เพื่อให้ได้ “คน”

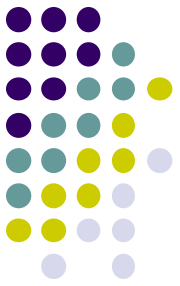

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

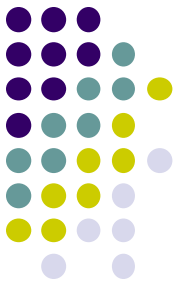

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

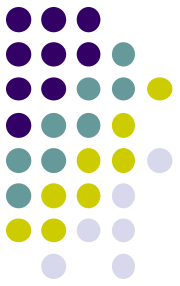
สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

Qingming Festival by the Riverside, a famous ancient painting by artist Zhang Zeduan.

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

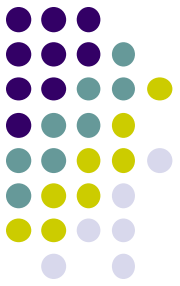

“ประวัติศาสตร์”

- สำนักเกี่ยวกับอดีตของมนุษย์ (The Sense of History)
“การศึกษาการกระทำต่างๆของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต”
  - ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลง
  - ประวัติศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

สาระสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์

“คน” คือจุดศูนย์กลางของทุกอย่าง

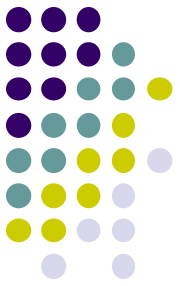
การมองภาพของ“คน”ที่มีลักษณะเคลื่อนไหว (Dynamic)

ต้องไม่เป็นภาพสถิตย์ (Static)

การศึกษาพฤติกรรมของคนในอดีตจึงต้องเป็นแง่กระบวนการ(Process)

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

“ชุมชน”ในประวัติศาสตร์ไทย

ประวัติศาสตร์ไทย

การศึกษาประวัติศาสตร์ก่อนปี 2500

เริ่มต้นจากประวัติศาสตร์กระแสหลัก (ประวัติศาสตร์ชาติ/National History)

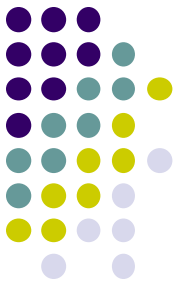

ประวัติศาสตร์สกุลดำรงราชานุภาพ

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ประวัติศาสตร์ชาติ

ประวัติศาสตร์ของอาณาจักร/รัฐ/พระมหากษัตริย์/ราชวงศ์/ชนชั้นปกครอง

รัฐโบราณ

อาณาจักรสุโขทัย

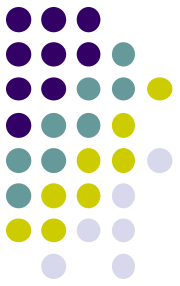

อาณาจักรอยุธยา

รัฐไทยสมัยธนบุรี/รัตนโกสินทร์/สมัยจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคม

การปฏิรูปปรับปรุงประเทศ/การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475

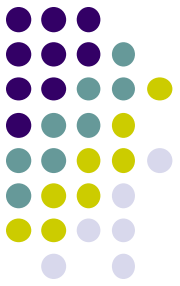

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น/ชุมชน/สังคม/ประชาชน?

ไม่ปรากฏอยู่ในบันทึกประวัติศาสตร์ชาติหรือปรากฏเพียงส่วนน้อย
เป็นเพียงองค์ประกอบเล็กน้อยของเรื่องราว!

ชุมชน/ท้องถิ่นหายไปจากหน้าประวัติศาสตร์

เพราะ?

กระบวนการสร้างรัฐชาติ (Nation State)

สร้างความเป็นหนึ่งเดียวในการปกครอง/กฎหมาย/วัฒนธรรม

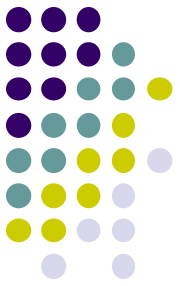
มุ่งสลายความเป็นท้องถิ่น

ความเป็นท้องถิ่นถูกมองว่าเป็นสิ่งอันตรายสร้างความแตกแยก

เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเป็น “ไทย”

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

กระแสความตื่นตัวเรื่องสำนึกความเป็นท้องถิ่น
เกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่2 สิ้นสุด ประมาณ พ.ศ.2492

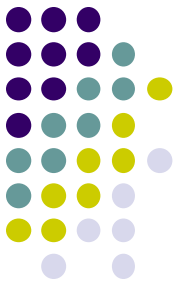
กระแสการพัฒนา

ทำให้เกิดการศึกษาสังคมทุกมิติในระดับจุลภาค
รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์(Micro-History)

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

เป็นจุดเริ่มต้นของ

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น(Local History)

ชุมชนท้องถิ่น(Local Communities)

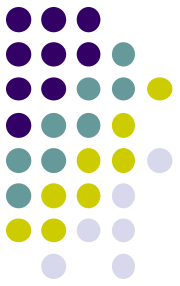
ตัวตนทางสังคม(Social Entities)

ประวัติศาสตร์สังคม (Social History)

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

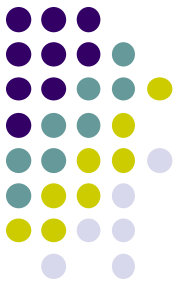
โครงการวิจัยคอร์เนล-ประเทศไทย (The Cornell Thai-land Project)

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2490 และได้เริ่มโครงการวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2491

โดย

ศาสตราจารย์ ดร.หลุยส์ตัน ชาร์ป (Lauriston Sharp)

เป็นหัวหน้าโครงการ ผู้ร่วมงานประกอบด้วยนักวิชาการอเมริกัน และไทยรวม 12 คน

บางชัน ประวัติศาสตร์สังคมของชุมชน ชนบทแห่งหนึ่งในประเทศไทย

(Bang Chan : Social History of a Rural Community in Thailand, 1978)

ศึกษาพลวัตและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของบ้านบางชัน
อำเภอบางกะปิ จังหวัดพระนคร (ชื่อขณะนั้น) โดยศึกษาย้อนขึ้นไปตั้งแต่
การตั้งบ้านบางชันใ พ.ศ. 2383 (ค.ศ.1843 ตรงกับสมัยรัชกาลที่3)
ถึงราว พ.ศ.2500 (ค.ศ. 1957) ในระยะแรกอยู่ในวงจำกัดแล้วค่อย ๆ ขยาย
วงกว้างและหลากหลายมากขึ้นตามลำดับจนถึงปัจจุบัน

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน

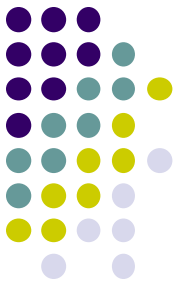
เป็น

ประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต(Living History)

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

ประวัติศาสตร์ชุมชน

เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ในระดับจุลภาค

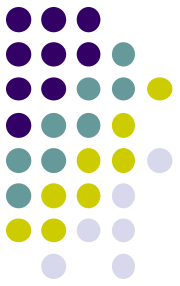
ที่เข้าใจ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม(Process of Social Change)จากฐานราก

อย่างเข้าใจ ใกล้ชิดและลึกซึ้ง

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

สร้างสำนึกร่วมให้แก่ผู้คนในชุมชน

ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนและรู้คุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่น

- สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นมูลค่าในทางเศรษฐกิจ
- แสวงหาแนวทางการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม
- หวงแหนในทรัพยากรของชุมชน
- ชุมชน/ผู้คนมีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน

สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน

